

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 940.

CHICAGO, ILL., 17. SEPTEMBRA (SEPTEMBER 17), 1925.

LETO—VOL. XX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

VAL ZLOČINOV V ZLOČINSKI UREDBI.

Po vojni so se zelo razmnožili zločini, to je, tatvine in roparski umori. Narasli so tudi zločini mentalno abnormalnih ljudi. Zedinjene države v tem niso izjema, dasi so v svetovni vojni najmanj trpele. Kljub temu je število umorov in drugih zločinskih dejanj tu poročeno višje kot v katerikoli drugi veliki deželi.

Časopisje se vzruja in zahteva, da se postopa s krivci drastičnejše kakor doslej. Za morilce zahteva smrtno kazen.

Od 1. januarja do 11. septembra je bilo v Chicagi umorjenih v pobojih, roparskih in drugih, 270 oseb. V New Yorku ni nič boljše, in isto velja za druga ameriška mesta. Ropov pa je brez števila. "Tako ne sme iti dalje", kličejo samopostavljeni varuhi morale in zakonov. Umori, ropi, zločini nad ženskami in druga nepostavna dejanja pa se nadaljujejo in množe.

Pred letom dni sta v Chicagi povzročila mnogo senzacije dva dijaka, Leopold in Loeb, ki sta umorila malega dečka sebi v zabavo, ali pa iz dolgega časa, kakor se vzame. Vsi ameriški dnevniki so bili polni vesti o tistem umoru, dokler nista bila krivca obsojena in poslana v ječo. Ljudje so čitali in pri tem mnogi znoreli. Te novice pa niso razglašali s takimi črkami, ker ni bila "zanimica". Kadarkoli prinaša časopisje dolga poročila o kakem senzacionalnem umoru, vselej podžge mentalno abnormalne ljudi, da pišejo grozilna pisma, zahtevajo odkupnine, ali se sami proglašajo za krivce.

Pred dvema tedni je bil v Montclairju, N. J., izvršen podoben zločin kakor pred letom dni v Chicagi. Osemnajstletni Harrison Noel, sin prominentnega odvetnika, si je zaželel zabave, ne navadne zabave, ampak take, kakršno označujejo v angleščini za "thrill". Najel je "taxi", ubil šoferja, se polastil njegovega avtomobila. Ugrabil Mary Daly, jo umoril in skril, potem pa zahteval odkupnino. Prišli so mu na sled in ga prijeli. Preiskava je dognala, da je Noel mentalno abnormalen. Neka šola ga je odslovila radi njegovega "čudnega vedenja", ob enem pa priznala, da je zelo dober učenec. Stariši so ga poslali v privatni sanatorij, kjer ni bil dolgo. Potem je bil poslan v državni zavod za slaboum-

ne, od kjer je pobegnil. Uprava zavoda ga je zasledila na domu, ali ga ni zahtevala nazaj, pac pa ga izročila v varstvo očetu. Nekaj dni po tem je izvršil omenjena umora. Ljudstvo dotične okolice ga je hotelo samo soditi po pravilih linčarske justice. Državno pravdnštvo zahteva smrtno kazen. Oče mladeniča pa dolži upravo norišnice, ker ga ni zahtevala nazaj pod svoje nadzorstvo.

Neki čikaški sodnik se jezi nad državljani, ker se ogibajo porotniške službe. Predno je mogoče izbrati dvajnost pravičnih mož, jih je treba pozvati stotine, kar vzame dneve časa in povzroča velike izredne stroške. Veliki dnevnik, "glasniki javnega mnenja", se jeze nad "brezbrižnostjo publike". Nekateri pravijo, da je prohibicija vzrok naraščanju zločinov. Ko se ljudje navadijo kršiti en zakon, jim tudi drugi niso več sveti.

Mladi pobalini udirajo v stanovanja in napadajo ženske. Ugrabljajo jih tudi na ulicah in jih onečašajo. Svet pa se zgraža in gre naprej po svojih poslih.

Mnogi takozvani "reformisti" dolže policijo, češ da je korumpirana in moralno na nizki stopnji. Drugi trdijo, da je treba drastičnega nastopa proti kršilecem prohibicije. Zato so v tem poletju zopet reorganizirali osebje prohibicionističnega departmenta. Novi načelniki, novi uradniki, in — nova podkupovanja. Drugega ta reorganizacija ne more prinesiti.

Rekli smo že, da vislice niso sredstvo za odpravo zločinov. Vislice so lahko sredstvo, s katerimi se pomori nekaj zločincev. Ječe so lahko sredstvo, s katerim se spravi med zidove nekaj zločincev. Ali oba ta sredstva prideta v poštev šele potem, ko so zločini že izvršeni.

Po mestih pohaja stotine oseb, ki so moralno in mentalno pokvarjene. Družba ne stori ničesar, da jih ozdravi, oziroma zelo malo. Pusti jih na svobodi, dokler ne napravijo kaznjivega dejanja. Če je zločin majhen, sledi majhna kazen; če je velik, je kazen večja, pri tem pa imamo še priliko čitati senzacionalne razprave. Mnogim je tako čtivo prava naslada; zato se dnevniki kar kosajo med seboj v priobčevanju

“zanimivih” poročil s senzacionalnimi, pedenji visokimi naslovi. Taka duševna “hrana” deluje kakor strup na možgane duševno šibkih ljudi.

Uredba današnje družbe temelji na zločinih, na legalnih zločinih. Ta uredba ima v sebi vzroke, iz katerih se porajajo manjši, nelegalni zločini. Te vzroke je treba odpraviti, iztrebiti jih s koreninami, pa ne bo treba toliko ječ in vislic. In kar je glavno, človek bo varnejši doma in na ulici, v trgovini in pri delu.

Sedanja sodišča so korumpirana. To priznavajo v veliki meri tudi kapitalistični listi. Občinski sveti, legislature in drugi zbori so polni korumpiranih članov. Kapitalistično časopisje je odvisno od korumpirancev. Korupcija sega v najvišje urade — dokazi so znani, ker jih lahko vsakdo vidi v časopisju.

Kdo je pozvan, da odpravi gnilobo? Ljudstvo! Ali to ljudstvo se mora najprej otresti svoje mentalne korupcije in pričeti zdravo in pošteno misliti. To ga bo prignalo v socialistično stranko in ga vsposobilo odpraviti vzroke. In vsposobilo ga bo, da bo v stanju zgraditi pošten gospodarski red. Glasí se zelo enostavno, pa ni enostavno, ampak druge poti v preobrat ni.

Razlike med bratskimi podpornimi organizacijami.

(Konec.)

V zadnjem članku smo obravnavali o tistih bratskih podpornih organizacijah, ki so škodljive interesom delavskega razreda: o organizacijah, ki so fanatizirale delavstvo in ga opajajo z brezpomembnimi gesli, znamenji, pozdravi, ceremonijami in šovinizmom. Bile so sposobne navdušiti svoje članstvo tako zelo, da je zaljubljeno vanje do skrajnosti. Kar je šovinist v narodnem pomenu besede, to je šoviničen član bratski organizaciji. Govori o nji kakor o največji svetinji; hvalil bi jo cele ure, ako ga hoče kdo poslušati. Plačuje prispevke brez ugovaranja in odbora nikdar ne kritizira. Odborniki imajo visokodoneče naslove — nastopajo kakor aristokratje in časti se jih kakor nekdanji plemennitase.

“Če ti bo šlo slabo, naša organizacija ti bo pomagala. Samo znamenje daj, da te bodo spoznali, pa ti bodo pomagali.” Ali: “Če si brez dela, se potoži, pa ti ga bodo preskrbeli.” In nešteto takih stvari. Kakor veruje vernik v nebesa in take stvari, tako veruje član ceremonijalnih bratskih organizacij v silno moč svojih znamenj. Pritisni s palcem, ali potegni roko preko čela, ali napravi kakršnokoli znamenje ki je v veljavi pri organizaciji katero obožuješ in h kateri se z vsem ponosom prištevaš, in odrešen boš.

Vsa ta vera je laž, velikanska kapitalistična konspiracija, preračunana in učinkovita. Kajti bratje na seji, bratje po bratskih znakih niso bratje v vsakdanjem življenju. Skēbje in slavlkarji niso bratje, čeprav so člani ene in iste podporne organizacije. Delodajalci, priganjači in drugi lakaji kapitalizma niso bratje delavcev, pa čeprav imajo “bratske” znake na svojih suknjah.

Milijone ameriških delavcev pripada k takim bratskim organizacijam. Prispevki so večinoma precej visoki, za katere pa se zelo malo dobi. Zato so delavci in tudi drugi “bratje” zavarovani pri nebratskih zavarovalninskih družbah, katere imajo ogromen promet in velike dobičke.

Niso vse ameriške bratske in podporne organizacije enake. Dobe se ki imajo res nekako nepristransko lice. A patriotične v smislu kapitalističnega patriotizma so več ali manj vse. Ene plačujejo precej visoke posmrtnine za manjše prispevke, kakor pa jih plačujemo za enako vsoto npr. pri nekaterih naših organizacijah. Vzrok razlike je v riziku, to je, v sprejemanju članov po poklicih.

Podporne organizacije niso v ospredju boja za socialno zavarovanje. National Fraternal Congress (zveza ameriških bratskih in podpornih organizacij, v kateri so včlanjene tudi večje jugoslovanske podporne organizacije), je na svojih zborih z večino glasov ugonobil vsako večje prizadevanje v prid kampanje za socialno zavarovanje, prvič ker bi tako zavarovanje ne bilo v interesu kapitalizma, in drugič, ker ne bi bilo v interesu nebratskih “bratskih” organizacij.

Podporne organizacije imajo torej kljub neenakim interesom svojih članov velik vpliv na javno življenje. Ta vpliv je zapopaden v seremonijah, v fanatizmu zavedenega članstva, in v odborih. In v kolikor je ameriško delavstvo napredovalo, bodisi z ozirom na strokovne in politične organizacije, odškodninske in podobne postave, je napredovalo *ne s pomočjo bratskih, ampak kljub bratkim organizacijam*. Kajti velika večina popularnih ameriških bratskih podpornih organizacij ni drugega kakor gnezdo patriotizma, reakcije in pokopališče aspiracij delavskega razreda.

Ako hoče podporna organizacija služiti delavstvu, mora biti v resnici podporna; mora biti le sredstvo za medsebojno pomoč delavcev, ki streme zavišnjimi cilji. Torej, podporna organizacija sama na sebi delavcem ne sme biti cilj, ampak le sredstvo na poti k ciljem — *cilj pa je gospodarska uredba, v kateri bodo podporne in hinavske bratske organizacije nepotrebne*.

Tujerodno delavstvo ima precej takih podpornih organizacij. Niso velike, a so storile za delavce veliko več kakor velike in mogočne “bratske podporne” organizacije. Nemški de-

lavci naprimer so bili med prvimi, ki so ustanavljali bratovske skladnice. Tudi nekateri slovenski delavci so jim pripadali, oziroma so še njih člani. Tudi Finci imajo precej močne delavske podporne organizacije. Med vsemi prednjači židovska, ki je skoz in skoz strogo razredna delavska podporni organizacija. Imenuje se Workmen's Circle. Od kar se je ustanovila, sodeluje odprto s socialistično stranko in je zastopana na njenih zborih. Domovi, ki jih lastuje v mnogih krajih, so odprti na stežaj za socialistične aktivnosti. Njena načelna izjava priznava razredni boj; priznava, da se s podpornimi organizacijami ne more ublažiti življensko stanje delavcev, pač pa jim lahko služijo za pomoč v sili, in ob enem so lahko bojovno in vzgojevalno sredstvo v borbi za ekonomski red, v katerem bodo potrebe za take organizacije izginile.

Tudi slovensko delavsko ljudstvo je organizirano v podpornih organizacijah. Ene so katoliške, druge so svobodomiselnne, kar pomeni med nami v glavnem to, da slednje niso katoliške. Nič več in nič manj. Kajti v prosvetnem delu niso aktivne. Razrednega boja ne priznavajo. V politiki so "nestrankarske", kar med nami vselej pomeni protidelavsko politiko. *Kajti organizacija "nestrankarskih" delavcev služi strankarskim protidelavskim interesom*, direktno in indirektno. To ne velja samo za jugoslovanske, ampak tudi za druge organizacije ki jih tvori delavstvo, pa tudi za vse tiste unije, ki mislijo da so "nestrankarske", *v resnici pa podpirajo kapitalistične stranke*.

Samo ena podporni organizacija je med ameriški Jugoslovani, ki se ni strašila priznati, da je v interesu delavcev, ako sodelujejo v borbi proti delavstvu sovražnim interesom. To priznanje ji ni prav nič škodovalo. Rasla je kljub temu, da so jo povsod slikali za "rdečo". V svoji načelni izjavi sicer ne govori o razrednem boju, ima pa posebno resolucijo, s katero je priznala to, kar konstatira Workmen's Circle v načelni izjavi.

Kakor povsod, je tudi med slovenskimi delavci še vsepolno takih, ki pljujejo v lastno skledo. Niti na misel jim ne pride, da bi sovražili kapitalistične stranke. *Sovražjo pa socialiste n socialistični pokret*. Ti slovenski "nestrankarji", ki včasih paradiirajo tudi pod kakšno "strankarsko" masko, so se zakleli, da morajo tudi v tej slovenski podporni organizaciji ubiti "strankarski" duh. Naloga zavednega delavstva je, da je proti takim elementom na straži.

Kedaj imajo slovenski delavci v Ameriki najmanj časa? Odgovor: Takrat, kadar jih nagovarjate, naj se naroče na "Proletarca". Tedaj marsikdo slovesno zatrjuje, da nima niti malo časa za čitanje in raditega ne more pri najboljši volji naročiti lista. Nekateri pa ga s tem izgovorom odpovedo, kadar jim poteče naročnina.

S konvencije S. N. P. J.

Waukeganski Slovenski narodni dom je te dni kakor mravljišče. V njegovih prostorih zborujejo delegatje osme redne konvencije S. N. P. J. Po sejah se sestajajo v Domu in se pogovarjajo o razmerah v naselbinah ali pa debatirajo o raznih stvareh, ki so na dnevnem redu konvencije. Hrano imajo v Domu; kadar so žejni, jim je postreženo v Domu. Dogodilo se je že, da se je kdo te prilike poslužil preveč liberalno, a to se le izjeme. Vse priredbe waukeganskih slovenskih organizacij, prirejene delegaciji, se vrše v Domu.

Konvencija je bila otvorjena dne 14. sept. samo nekaj minut po 9. uri. Pričela se je torej točneje kakor je v navadi na konvencijah. Dve sto osemdeset delegatov in članov glavnega odbora je bilo na otvoritveni seji. Nekateri delegatje so sporočili, da se je ne morejo udeležiti. Teh je okrog petnajst.

Delegatje niso sami mezdni delavci, pač pa je med njimi tudi precej trgovcev in ljudi raznih drugih poklicov. En zdravnik je delegat, ravno tako en pogrebnik. Tudi nekaj naslednikov nekdanjih salunarjev je med delegati, oziroma so delegati. Kadar je odmor, ali po sejah, vidite med delegati zastopnike listov, zlatarje in tudi druge agente.

Zborovanje je otvoril V. Cainkar, gl. predsednik Jednote, z običajnim pozdravnim nagovorom. Prva seja je rešila le nekaj formalnosti. V poverilni odbor je predsednik Jednote imenoval J. Gorška, J. Kobija, J. Kuhelna, delegatinjo Ano Mahnič in R. Grškoviča. Naj še omenim, da sta ob otvoritvi zborovanja deklamirala dva člana mladinskega oddelka (deček in deklica), sestro Artač pa sta zaigrali ameriško himno in Marseljezo, kateri je delegacija stoje poslušala.

Konvencija zboruje osem ur dnevno. Neki delegat je predlagal šesturni delavnik za konvencijo, eden pa je predlagal, da naj dela devet ur na dan.

Druga seja se je pričela s poročilom poverilnega odbora. Delegatinja iz Los Angelesa ni imela predsednikovega podpisa na poverilnici; bila je priznana, ker je poverilni odbor pronašel, da je bila pravilno izvoljena. Delegata iz Racine, Wis., delegacija ni potrdila, ker je bil izvoljen meseca avgusta namesto julija. Precej debate je bilo o delegatu Šušteršiču in Lloydela. Prvotno je bil izvoljen za delegata Arhar in za njegovega namestnika F. Ileršič. Na konvencijo pa je prišel Šušteršič kot namestnik namestnika. Kot je bilo razvidno iz razprave, je bil Šušteršič kandidat za delegata in je bil tretji po številu oddanih glasov pri društvu. Ako bi svojo stvar bolj zagovarjal kot jo je, če bi pokazal malo bojevitosti, bi mu konvencija najbrž priznala mandat; tako pa ga mu je odklonila z veliko večino.

Na popoldanski seji je pozdravil zborovalce waukeganski župan Mr. Durst. Predstavil ga je gl. predsednik. Iz županovega govora je bilo razvidno, da je precej dobro poučen o tendencah kakršne ima SNPJ.

Po županovem nagovoru je nastopil zastopnik Mednarodne delavske obrambe (International Labor Defense), katero so ustanovili komunisti, a za svoje člane sprejema tudi nekomunistične organizacije. Konvencija mu je dovolila govoriti deset minut, bil pa je gotov v šestih. Prišel je iz Zeiglerja, Ill., kjer se vrše vroči boji med komunisti in njihovimi simpatičarji na eni strani in pristaši "mašine" ter "stoodstotnimi" Amerikanci na drugi. Nedavno se je zgodil na seji

lokala U. M. W. v Zeiglerju pretep, v katerem je bilo nekaj oseb nevarno ranjenih, manjših prask pa je bil deležen skoro vsakdo, ki je bil v rabuki. Eden delavec (Hrvat) je na poslednicah poškodb umrl.

Delegat Shragel je prišel po nastopu zastopnika I. L. D. govorniki angleško in nadaljeval njegova priporočila, toda beseda mu je bila odvzeta, ker stvar ni bila na dnevnem redu. Predsednik mu je pojasnil, da bo lahko povedal svoje misli v točkah dnevnega reda, ko se bo razpravljalo o takih stvareh.

Razprav na drugi seji so se zelo pridno udeleževali delegatje hrvatske narodnosti, posebno ko se šlo radi zastopnika omenjene I. L. D. Opozicije proti njegovemu nastopu ni bilo.

Kandidata za predsednika konvencije sta bila Frank Zaitz in Jerry Hafner. Predlaganih je bilo mnogo drugih delegatov, a razun teh dveh so vsi odklonili. Prvi je dobil 181 in drugi 96 glasov. Podpredsednika sta John Goršek in J. Hafner. Drugi konvenčni odbori so bili izvoljeni na naslednji seji.

"Radnikov" štab je precej dobro zastopan. Edini časniški poročevalec, ki je vprašal za vstop, je bil zastopnik "D. S." Dovoljen mu je bil soglasno. "Radnikov" zastopnik pa je pisal na galeriji.

Precej debate je bilo o predlogu, da se označijo imena delegatov, oziroma številke društev ki jih zastopajo, v zapisniku. Enako ostre debate so se vršile na združitveni konvenciji pred štirimi leti v Clevelandu in tudi na drugih naših zborih. Kakor v Clevelandu, je bil tudi na waukeganski konvenciji poražen predlog, da gredo imena v zapisnik. Ali tisti delegatje ki so proti "skrivanju", kakor so označili taktiko večine, so debato obnovili in tako je bilo to vprašanje preloženo na tretjo sejo.

Zapisnik bo izhajal dnevno v Prosveti. Predlog, ki je določeval, da bi se zapisnik priobčevalo samo v uradni (sredini) izdaji Prosveto, je bil poražen z veliko večino.

Prvi dve seji sta minili brez rabuk in "vpročih" debat. Poročila glavnih odbornikov so prišla na vrsto na sejah dne 15. septembra.

Poročilo o nadaljnjem poteku bo priobčeno prihodnji teden. — X. X.

"Revni in bogati morajo biti".

Bogatini in njihovi lakaji tolažijo revne, da je bilo vedno tako, da so na svetu revni in bogati. Že v svetem pismu se govori o njih. Bogatini imajo nebesa na tem svetu, revežen jih obljubljuje po smrti. Reveži verujejo in delajo za bogatinova nebesa na tem svetu ter podpirajo cerkve, da si zasigurajo "boljše življenje onkraj groba". Zelo premeteno kajne, posebno če se še pomisli, da imajo krščanska nebesa, oziroma krščanske cerkve, pod kontrolo tisti, ki imajo nebesa, to je bogastva, že na tem svetu.

Pred več dnevi je bila priobčena v newyorških listih notica, da si bo sto milijonarjev zgradilo poseben hotel v Floridi. Florida je dežela izletnikov, dasi so v nji tudi revni ljudje. Teh sto milijonarjev si bo torej dalo zgraditi hotel (zgradili ga bodo revni ljudje), v katerem bo poskrbljeno za ves komfort, ki je po doseadnjih iznajdbah in izboljšavah mogoč. Sto gospodov in njihove dame se bo zabavalo v njemu. Milijoni v dolarjih pa jim bodo donášali dohodke, ne da bi se jim bilo treba truditi zanje. To je stvar revnih ljudi.

R. G—h:

Tomaž Muenzer.

V dolgi vrsti herojev proletarske osvoboditve zavzema Tomaž Muenzer odlično mesto ne samo radi svoje velike požrtvovalnosti, marveč zlasti radi svojega izrazito socialističnega pojmovanja. V petnajstem stoletju je pokrenil in vodil ljudsko gibanje na osnovi načel, ki so bila zelo blizu naukov modernega socializma.

Vedeti namreč moramo, da prvi komunistični manifest ni bil izdan šele leta 1848 po Marksu in Engelsu, nego mnogo prej, celo štiristo let prej, od Tomaža Muenzerja in da je tudi ta manifest, kakor Marksov, izšel najprej v Nemčiji in bil istotako naslovljen na delavski narod.

Tomaž Muenzer je bil duhovnik. Živel je v letih 1500—1525 v Mansfeldu in bil dnevna priča trpljenja tamošnjega rudarskega in kmečkega ljudstva. Življenje teh ubogih žrtev cerkvene in plemiške gra-bežljivosti, ki so morale delati noč in dan kot črna živina, ga je kmalu uverilo, da ne more niti luteranska cerkvena reforma dosti pomagati izstradanemu narodu, ki je bil enako brezsrčno izkoriščen i po katoliškem škofu i po protestantskem plemiču.

V glavi Tomaža Muenzerja, duhovnika, ki je res gorel ljubezni do revnih, se je kmalu porodila misel, da sta i katoliški i protestantski papež enaka sovražnika trpečega nemškega ljudstva in da se je z vso vnemo bojevati proti obema. Posvetil se je anabatizmu in začel pridigovati izmozganim in obupanim mansfeldskim rudarjem in kmetom nov evangelij skupnega upora proti obstoječemu režimu za svojo duševno in socialno osvoboditev. Množica mu je sledila zamaknjena in verna. Samo njegova fanatična volja in njegova plamteča beseda je mogla vzbuditi iz tisočletnega spanja to amorfnu ljudstvo.

Kako silna, nezlomljiva in neizprosna je bila njegova volja in kako obenem globoko prepojena socialne zavesti, nam priča odstavek iz njegovega slavnega manifesta, naslovljenega na rudarje in kmete Mansfelda in Turinške:

"Kako dolgo boste še spali? Vstanite in izbojujte sveti boj! Čas je že! Francija, Nemčija, Italija že korakajo. Naprej! Naprej! Naprej! Nobenega obzira do krutih tlačiteljev. Prosil vas bodo kot otroci, vendar bodite neusmiljeni! Ogenj že gori! Naj bo vaše železo vedno namočeno v krvi. Delajte, dokler ne pride dan!"

Muenzerjevo osebnost in njegov pokret bomo še najboljše razumeli, če si ogledamo tedanji politični in ekonomski položaj nemškega naroda.

Ko je začel Muenzer pridigovati svoj socialni evangelij, so nemškega delavca in kmeta hudo izkoriščali država, cerkev in grajščaki. Ves spor med katoliškimi škofi in luteranskimi grajščaki je obstojal pravzaprav v tem, komu naj bo v izkoriščanje prepuščeno ubogo delavsko in kmečko ljudstvo: ali cerkvi ali plemstvu?

Ljudstvu so se nalagala taka bremena, da jih ni moglo, pa če je bilo še tako topo in resignirano, več prenašati. Kmetje so se pritoževali na vse strani, toda kdo naj da posluha sužnjem? Začeli so se uporiti. Zdaj tu, zdaj tam; vsak upor je bil seve neusmiljeno zadušten v krvi.

Luteranska reforma ni imela na sebi nič socialnega. Nasprotno. Ker je ona utrjevala privilegije nemškega plemstva, so ti izrabljali svojo povečano

moč na škodo lastnega ljudstva. Luter ni tega razumel, zato je pridno pomagal daviti nemški delovni narod. Kmetom ni šlo toliko za akademske spremembe verskega pojmovanja, oni so predvsem zahtevali odpravo kričečih socialnih krivic.

"Več svobode!" — je kričal Luter. Prav, ali za koga? Luter je hotel več svobode, to se pravi, več privilegijev za grajščake, za nemški gospodujoči razred; odrekel je pa svobodo delavcem in kmetom. In ne samo svobodo. Odrekel jim je tudi življenske pravice. Zanj so bili uporni gladujoči kmetje: "drhal latinska in razbojniška!" Za nemškega kmeta je bil Luter ravno tako neusmiljen cerkveni poglavar kakor oni v Rimu.

Anabalist Tomaž Muenzer je to tragedijo nemškega ljudstva dobro razumel in pri iskanju njenih vzrokov prišel logično do sklepa, da postoji poleg verskega vprašanja veliko socialno vprašanje, katero pa more rešiti samo delavski in kmečki proletarijat v neizprosni borbi proti vladajoči cerkveni in plemiški oblasti. "Svoboda in enakopravnost za vse; za vse enake dolžnosti in enaka sreča!" Tako je govoril in pisal Muenzer in s tem pokazal, da je bilo njegovo razumevanje političnih, ekonomskih in verskih vprašanj tedanjega časa in njegova ljubezen do nemškega ljudstva gotovo vse večja in plemenitejša nego pri socialno reakcionarnem Lutru.

Muenzer pa je mogel razumeti socialni problem njegovega časa, ker je neko razpoloženje, neka orientacija k novemu in boljšemu že precej globoko in široko zajela ljudske množice cele Evrope. Saj se je heretično gibanje širilo že nekaj stoletij in saj je znano, da so dajali temu gibanju impulz ekonomski in politični problemi onega časa. Verska stran ni bila bistvena stran heretičnega gibanja. Cerkev je pobijala in sežigala heretike predvsem zato, ker so delovali proti obstoječemu absolutističnemu režimu cerkvenih mogotcev, ki so takrat gospodovali tudi politično.

Najpogumnejši propovednik herezije — Frančišek Assiški, Savonarola, Bruno, Muenzer, itd. — so bili samo glasniki onega splošno razširjenega gibanja, ki je združevalo trpeča ljudstva v koprnenju po nekem sicer še ne do kraja opredeljenem komunizmu, v katerem naj bi vladala pravica za vse in kjer bi se zlati odpravil vir vsega zla, to je, privatna lastnina.

Silni upor turinških rudarjev in kmetov je bil plod tega gibanja in Muenzer njegov največji in najvrednejši predstavnik.

Brezsrčnost grajščakov in krutost Lutrovih vojakov, ki so hoteli to gibanje izstrebiti s sekiro, je dvignilo razjarjeni narod, ki se je osokoljen po ognjenih besedah in prorokovanjih Tomaža Muenzerja zbral pri Muelhausnu in tam temeljito potolkel Lutrovo vojsko. Baš v Muelhausnu so nato Muenzerjevi ljudje napravili prvi poizkus skupnega življenja. Razdelili so vse imetje in organizirali to svojo malo republiko na komunistični podlagi. Ustavo, ki določa za vse enake dolžnosti in pravice, je napisal Muenzer sam.

Vendar se ta komunistična oaza v tedanjem divjem srednjeveškem svetu ni mogla dolgo držati. Luter je nabral novo vojsko ter jo pod vodstvom vojvode Brunswicka in drugih plemiških rabljev zagnal, po daljšem obleganju upornikov, proti obsovanemu Muenzerju in njegovim zvestim. Ustaši so se sicer držali hrabro, vendar, ker jim je zmanjkalo orožja, so bili premagani. Vzlic temu ni nihče zbežal. Oni revni kmetje iz Saske in Turinške, oni izstradani Mansfeldski rudarji so se mirno udajali in se pustili pobi-

jati, vsi zamaknjeni v oni bajni novi svet, ki so ga videli že tako blizu. V njihovih očeh je gorel plamen sreče. Trpljenja niso čutili in ne smrti.

Nad 5000 upornikov je bilo na ta način ubitih na znani strašni "Gori smrti" pri Frankenhausenu. Pokazali so, da so znali junaško umirati, da pa niso znali ubijati.

Tomaž Muenzer je vztrajal v borbi do kraja. Bil je vjet ter spomladi leta 1525 obglavljen.

Prvi poizkus komunizma je torej ponesrečil in prvi, najstarejši njegov teoretik in praktik Muenzer, je mogel ob smrti samo še ponoviti svoj proroški klic: "Naprej! Naprej! Svet je na pohodu!"

Da, ideja je bila že na pohodu, a bilo je treba še dolgih stoletij, preden je mogla docela dozoreti in najti baš v domovini Muenzerja svojega največjega znanstvenika in realnega utemeljitelja: Karla Marksa.

Komunistični manifest Karla Marksa je le logično znanstveno izpopolnjevanje komunističnega manifesta junaškega Muenzerja, kakor je današnje delavsko gibanje le popolnejša rezultanta naporov in žrtv davnih borcev za svobodo in pravo iz vseh časov in vseh krajev. Ker pot do cilja ni kratka in velika zmaga brezpravnih more priti le po tisočeri porazih.

"Delajte, dokler ne pride dan!" je zapisal Muenzer, ker je vedel, da je noč dolga in dan še daleč.

Proletarijat je njegov proroški klic razumel. Smrt Muenzerja in njegovih zvestih sobojevnikov je bila le začetna etapa v tem orjaškem boju za prenovitev socialnih odnošajev. "Naprej, svet je na pohodu!" ("Pod Lipo.")

Tokio ima nad 23 tisoč restavracij in kavaren.

Tokijo, glavno mesto Japonske, ima triindvajset tisoč kavaren, restavracij in gostilen. V tem številu pa niso všteti hoteli, katerih je tudi precej. Tokijske restavracije so razdeljene v tri glavne vrste. 5.733 restavracij je tujezemskih, to je, v teh restavracijah se pripravljajo in servirajo jedila po evropskem običaju. 1.208 restavracij rabi kitajske metode, 16.414 pa je japonskih.

Sibirski zlatoiskalci.

Kar je bil za iskalce zlata v Zed. državah pred leti zapad in pozneje Alaske, je v Rusiji Sibirija, ki je v severnih krajih bogata na zlati rudi. Letos so odkrili zlato rudo v Aldan Jakutsku, ki je 400 milj severno od Amurske železnice. Dosedaj so slovela amurska zlata polja, v tem letu pa so zlatoiskalci odšli iz Amurja v Aldan Jakutsk v tolikem številu, da je sovjetska vlada prepovedala nadaljno izseljevanje radi slabih prometnih zvez, ker se boji, da lovcem za zlatom v slučaju kake epidemične bolezni ne bi bila v stanju pomagati. Razviti zlati rudniki v Rusiji so posest države, ravno tako tudi vsa druga polja, na katerih se najde rudo.

Akoravno je bil človek izkoriščen po človeku od kar pomni človeška zgodovina, ni bilo človeštvo nikdar izkoriščano tako sistematično in obsežno, kakor je pod kapitalističnim sistemom. Da cvete to izkoriščanje v dvajsetem stoletju bolj kakor kdaj poprej, je znak, da človeka še niso dosegli žarki civilizacije. Civilizacija brez socialistične družbe je nemogoča.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Socialistični klub v Kenoshi obnovljen.

KENOSHA, WIS. — V tej naselbini že dolgo ni bilo socialističnega kluba JSZ. Razpadel je v dobi, kot mnogo drugih, radi istih vzrokov kakor druge.

Že večkrat je ta ali oni izrekel misel, da bi ustanovili socialistični klub. Nedavno je bil med nami A. Vičič iz Waukegana, ki je te somišljenike še bolj potrdil v misli, da je tudi za Kenosho čas da pride v vrste JSZ. Tako je bilo končno sklenjeno, da se bo vršil sestanek za obnovo socialističnega kluba št. 137 v ponedeljek 7. septembra. Sodrugi Žerovec in njegova soproga sta storila vse potrebne korake, da sta povabila na sestanek somišljenike, kateri so se za stvar interesirali in so res kazali voljo da prične naselbina z organiziranimi socialističnimi aktivnostmi.

Sestanka, ki se je vršil omenjenega dne, so se udeležili vsi povabljeni, razun tistih, ki so bili zadržani. Povabljeni sta bila nanj tudi sodrugi Anton Vičič in Martin Judnich. Razun teh dve sta prišla še dva druga člana kluba št. 45 iz Waukegana. Sejo je otvoril A. Vičič in pojasnil namen sestanka. Za predsednika se je bil soglasno izvoljen s. Paul Jurca, ki je nato dal besedo s. Vičiču, kateri je orisal pomen delavskih političnih organizacij, ki tvorijo z unijami in gospodarskimi (zadružnimi) organizacijami celoto v delavskem pokretu. Delavstvo brez politične organizacije, neglede na njegove unije in zadrage, je brezvplivno, ako nima politične organizacije. Radi tega so delavske politične stranke za nas silno važne. Politična stranka, ki odgovarja potrebam ameriškega delstva, pa je, kot je nam vsem znano, socialistična stranka.

Dotaknil se je raznih problemov, in dejal, da se bomo z njimi bolj temeljito pečali na poznejših sejah. Waukeganskim sodrugom se je namreč mudilo nazaj radi skušnjo za igro "Na dnu", ki so jo imeli zvečer istega dne.

V klub se je vpisalo na tem sestanku trinajst članov in članic. Številka kluba je 137, kakor je bila prejšnja. V odbor so izvoljeni:

Frank Žerovec, tajnik-blagajnik;

John Nagode, zapisnikar;

John Paulin, organizator;

John Žagar in Frank Oder, revizorja (nadzorni odsek).

Pri točki "V korist kluba" je podal Vičič nekaj nasvetov glede aktivnosti in agitacije, kajti naši klubi vrše zelo važne naloge, katerih se morajo sodrugi zavdati.

V razpravi smo se dotaknili tudi podpornih organizacij. Naše delavstvo se je moralo organizirati, oziroma zavarovati za slučaj bolezni, smrti in telesnih poškodb; in v tej nujni potrebi je nastalo v naši javnosti več podpornih organizacij, med katerimi danes prednjači SNPJ. Ali delavstvo ki tvori to jedrno ni bilo zadovoljno samo z navadno jedno, ampak je hotelo napraviti iz nje tudi sredstvo, ki mu bo služilo v njegovem razrednem boju. Iz tega stremjenja izhajala tudi Molekova resolucija, proti kateri čujemo zad-

nje čase toliko vika in krika. Sovražniki socialistične misli so se združili in se pripravljajo na enoten nastop, dasi med seboj nimajo skupnih interesov; vsaj trdijo tako, če je komunistom in klerikalcem sploh kaj verjeti. A če se gre proti socialistom, si klerikalci in "komunisti" brez sramu sežejo v roke.

Socialisti so tisti ki so SNPJ. spravili na tako visoko stopnjo in nazadnjaški elementi so se pridružili tej Jednoti šele potem ko so videli, da jim nudi boljše zavarovalniške pogoje, kakor bi jih dobili drugje. Dolžnost zavednega delavstva je, da obvaruje SNPJ. pred nazadnjaškimi elementi. In obvarovalo jo bo edino le, če bo stalo na straži in se bojevalo za svoja načela in svoje pravice!

Splošno odobravanje je sledilo temu govoru.

S. Martin Judnich je v kratkih potezah orisal zgodovino kluba št. 45, ki je tudi parkrat prenehal. Sedaj živi in je aktiven! Aktivnost dobi zamah v solidarnosti. Veselje je delati, če delajo sodrugi drug z drugim skupno. Nastopati morajo povsod in vselej kot socialisti, pa ne bodo nikoli na napačnem potu. Povedal je, kako težko je včasih obdržati klub, in to samo zato, ker ni kooperacije. Slikal je težave, ki jih je imel ob času akcije za reorganiziranje kluba. Dogajalo se je, da je hodil na seje sam, predlagal, podpiral in sprejemal svoje predloge sam. Potem je sejo enega člana zaključil, na poti pa je srečal člana. "No, kako je bilo na seji?" Segel je ob tem vprašanju v žep, plačal člana-rino in se opravičil: "Nisem mogel priti, smo balinali, pa mi ni kazalo razbiti kompanije . . ."

In tako dalje. Ljudje rajše kvartajo, se zabavajo na razne načine, obiskujejo drug drugega, so dolgočasijo v pustih pogovorih brez smisla in jedra, ne zanimajo pa se za izobrazbo in organizirano delo v svoj lastni prid.

V nadaljni razpravi se je omenjalo imovino prejšnjega kluba, ki obstoji tudi v nekih delnicah. Podvzelo se bo korake, da se jih proda, oziroma da se dobi zanje kolikor je prizadeta ustanova zaključila izplačati.

Debatiralo se je tudi o prvi klubovi priredbi, ki se bo vršila enkrat v zimskem času s sodelovanjem kluba št. 45 iz Waukegana.

Tudi sodrug Alois Kužnik, član kluba št. 45, je spregovoril par zanimivih besed in dal nekaj nasvetov.

Seja je bila zaključena z apelom, da naj se članstvo redno udeležuje sej, ki se bodo vršile vsako tretjo nedeljo v mesecu.

Somišljeniki, pridružite se našemu klubu in sodelujte, da bo iz njega postala aktivna postojanka, katera bo v ponos nam in vsemu zavednemu delavstvu! — *Poročevalec.*

Seja kluba št. 1.

CHICAGO, ILL. — Seja kluba št. 1 se bo vršila v petek dne 18. septembra ob 8. zvečer v dvorani SNPJ. Na dnevnem redu bodo razna poročila, med njimi tudi poročilo o konferenci članov in somišljenikov JSZ. v Waukeganu. Udeležijo se je tudi nekaj sodrugov, ki so delegatje konvencije SNPJ., kateri bodo poročali o socialističnih aktivnostih v drugih naselbinah. Udeležijo se te seje polnoštevilno. — *Tajnik.*

Od krščanskih socialcev do komunistov.

GLENCOE, O. — Ko je delavstvo po dolgem trudu socialističnih organizatorjev pričelo spoznavati, da je lahko močno ako nastopa združeno za svoje interese, so se mogočnejši zbal in vprizorili na socialistično gibanje velike ofenzive. Brutalno diktatorstvo jih je spremljalo. Stotine in tisoče delavcev je bilo preganjanih iz kraja v kraj; neštete delavske družine so trpele radi šikan gospodarjev; tisoče delavcev je bilo vrženih v ječe; mnogi so dali življenje v borbi. Mogočci so se bali organizacije složnega delavstva, pa so jo hoteli preprečiti. Sredstev niso izbirali. Vsako jim je služilo.

Razdvajanje in provokatorsko hujskanje je že od nekdaj priljubljeno sredstvo, h kateremu se zatekajo sovražniki delavstva. Masa je nevedna, težko presoja, pa jo je lahko zavajati. In tako so najeti agentje trosili med delavci razne govorice o voditeljih, ki so bili res na strani delavcev, in hvalili tiste, ki so bili v službi gospodarjev, kajpada "tajno" v službi, ker so se javno delali za največje prijatelje delavskega ljudstva.

Ko je socialistično gibanje postalo sila, ko ga že ni bilo več mogoče uspešno oslabiti z agenti provokatorji, so pričeli misliti na razdore. In pomoč je prišla duhovščina krščanskih ver, posebno katoliška. Socialisti so se borili proti zavajalnemu vplivu duhovščine, kajti ta je bila v službi krone, grajščakov in kapitalistov. Duhovniki pa so rekli, da socialisti napadajo — vero. Nihče ni bolj oskrnil krščanstva, kakor tisti ki pravijo da zastopajo Kristusov nauk. Ta duhovščina je torej šla med delavstvo in dvignila silen krik proti "brezverskim" socialistom. A pri tem ni ostalo. Ustanovila je tudi krščansko socialne unije, in krščansko socialne politične stranke. Prve in druge, posebno prve, so trdile, da je njih namen izboljšati življensko stanje ljudstva, boriti se proti izkoriščanju in za — sveto vero. V resnici pa so se te unije in stranke ustanovile ne proti gospodarjem ampak proti — socialni demokraciji.

Zavedno delavstvo je šlo naprej preko teh razdvalnih zaprek. Zgradilo je mogočno socialistično internacionalo, katero je omajala svetovna vojna. In namen v vojno zapletenih dežel je bil oslabiti, če se že ne more uničiti delavskega gibanja. Res je prišlo v krizo. Ali socialistično gibanje ni bilo strto. Prestalo je udarce, se dvignilo in danes je zopet sila — mnogo večja kakor l. 1914. Gospodarji to čutijo in vedo, da bi z zunanjo propagando ne mogli tega gibanja niti omejiti, kaj šele uničiti.

Med vojno, oziroma takoj po vojni, se je pojavil v socialističnem gibanju razdor, ki ima glavni vzrok v sporu med delavskimi strujami v Rusiji, ki so izvedle prvo in drugo revolucijo. Spor se je ostril, nastala je moskovska, ali tretja internacionala, ta je računala na takojšnjo svetovno revolucijo, diktirala drugim strankam pogoje za pridruženje kateri so povzročili še večji spor, in tako je bila solidarnosti med delavstvom zadana rana, ki se še dolgo ne bo zacelila.

To kar so govorili komunisti v svoji propagandi pred petimi leti, je že pozabljeno, ker sami hočejo da se pozabi. Kar so govorili pred tremi leti, je tudi že pozabljeno. Komunisti so po svojem lastnem zatrevanju nezmotljivi, a na svoji vesti imajo toliko napak, da se jih sramujejo pred samim seboj. Vsa njihova "nezmotljivost" je pogažena v prah, in danes niti ne omenjajo ne svojih proglašev, ne "edino pravih

taktik", katerih so imeli že toliko da so se izgubili v njih.

Kaj je bil glavni namen komunističnih sekt? Na vsak način — borba proti kapitalizmu! Kaj še! Njihov namen je bil in je — boj proti socialističnemu gibanju. V tem boju uživajo podporo kapitalističnih slojev in posebno kapitalističnega časopisja, ki jim daje reklamo, ne na tak način da bi jih hvalilo, ampak na tak način, da se delavske vrste oslabi in da se med množicami diskreditira vsako delavsko gibanje. Fakt je, da jih je med komunisti vse polno ker so komunisti samo iz sovraštva do socialistov. Kapitalisti to vedo in store kolikor od svoje strani morejo da se te vrste "komunistično" gibanje obvaruje, kar pa ga je naperjena proti kapitalizmu, ga zatirajo.

Te vrste razdor so zanesli plačani agentje tudi med naše delavstvo. Mnogo denarja so potrošili, da so dobili vsaj nekoliko tal, s katerih raztresajo svoje intrige.

Zanešeni so bili tudi v S. N. P. J., katere delegatje zborujejo sedaj na osmi redni konvenciji v Waukeganu. Ko to pišem še nimam poročil s konvencije. Iz "komunističnih" listov je bilo razvidno, da so se "levi" pripravili za boj — proti socialistom. L. 1912, ko je bila sprejeta Molekova resolucija, jih nikjer ni bilo. O, bili so, a kje! Sedaj pa ponavljajo kakor papagaji: zastarele resolucije se naj zavržejo, ker moramo iti z duhom časa naprej. "Z duhom časa naprej." Kako smešni so taki ljudje! Komaj so oblekli hlačiice, pa mislijo da so že veliki — "z duhom časa naprej." Niso še dobro shodili, pa že mislijo da hodijo.

Ta struja "levih" nazadnjakov se je pripravila, ako me znamenja ne varajo, iti na konvenciji S. N. P. J. z "desnimi" nazadnjaki, to je, s klerikalci in tistimi "svobodomisleci", kateri so od klerikalcev toliko slabši, "da za nobeno stvar nič ne dajo." Druzi jih samo sovraštvo do socialistov in pa nazadnjaški nazori.

Med delegati jih je nekaj ki pravijo da simpatizirajo s komunisti. Nekateri so mi poznani. Dobri fantje so, samo včasih preveč lahkoverni. Ako bi si znali izbrati svoje bose ("voditelje"), bi ne bilo intrig kakršne uganjajo sedanji njihovi "voditelji", in boj ne bi bil proti socialistom, ampak bil bi skupen proti skupnemu sovražniku.

Jaz sem star po letih — šestdeset let mi bo kmalu. Bil sem v bitkah ko delavsko gibanje še ni bilo to kar je danes, v času, ko je bilo delavstvo brezpravno, v času, ko je bil delavec povsod smatran za manj vredno bitje. Kljub šestim križem sem še mlad in čvrst. Še sem sposoben prijeti za bāt in udariti po reakcionarjih, ki hočejo v naši podporni organizaciji zapreti vrata izobrazbi. Upam, da se jim nakane ne bodo posrečile. Nadejam se, da bo na konvenciji dovolj zavednih delavcev, ki znajo zavedno misliti in delati.

Odprite izobrazbi vrata na stežaj! Ne zanikajte razrednega boja! Odpravite boj med brati in zedinite se za skupno delo pod skupno zastavo za skupne cilje!

V tem smislu vas pozdravljam! — Nace Žlemberger.

Marko Tekavec ponesrečil.

Iz Canonsburga, Pa., poročajo, da se je sodrug Marko Tekavec, aktiven član JSZ. in agilen zastopnik "Proletarca", pri delu v premogovniku Lindley ponesrečil. Zlomilo mu je nogo. Zdravi se v Canonsburg General Hospital. Upamo in želimo, da kmalu okreva.

Čudotvorne oči.

DETROIT, MICH. — V naši naselbini imamo človeka, ki s svojimi očmi čudno poveča število ljudi. Ako je dvorana prazna, jo te čudotvorne oči lahko napolnijo. Brezverci mi ne verjamete, pravoverni pa vedo da je to čista resnica. Brezverci tudi pravijo, da Kristus ni nasitil pet tisoč ljudi s par hlepci in par ribami, medtem ko pravoverni verjamejo, da jih je nasitil in da je še nekaj košev jedil ostalo.

Well, v Detroitu imamo osebo, ki se piše Skerbina or something like that. V Prosveto je napisal dopis, v katerem pravi, da je bila dvorana polna poslušalcev na prvem delavskem shodu v Detroitu. Ta shod so priredili K. K. K., kar pomeni Korl, Kotliček, Kotar. Korl je "najboljši" jugoslovanski govornik, Kotliček je stvar ki v teh časih "prav pride", Kotar pa je mož ki se je pomaknil precej naprej in je toliko bližje revoluciji (ali pa kotličku in Korlnu).

Da, dvorana je bila polna v sprednih sedežih. Ko bi se poročevalec "Prosvete" ozrl nazaj, bi videl, da je bila od zadaj polna praznih sedežev, ki so shod približno toliko razumeli kakor večina tistih oseb ki so sedele spredaj.

Shod je otvoril Kotar. Takoj je začel kritizirati tiste spredaj in pa prazne stolce. Kje so Slovenci, ki so se v tako majnem številu odzvali vabilu, je tarnal Kotar. Mr. Skrbina pa je videl čudež in napisal dopis o polni dvorani. Ali pa je Kotar "napačno videl". Ali pa so na stolihi sedeli delavci, ki imajo "um in prosto voljo, telesa pa ne". Vse je lahko, kajti čudeži se zopet gode in copernice letajo po zraku kakor v starih časih, ko so jezdile na metlah in uganjale vse sorte škodo.

Jaz, ki imam samo človeške oči, sem videl na shodu tudi zelo malo Hrvatov. V drugih naselbinah moram še ne veste, da so po porazu Avstro-Ogrske in Nemčije skoro vsi Hrvati v Detroitu postali "komunisti". Takrat je bilo lepo za "voditelje", ali najnovejše vrste komunisti, med katerimi tudi Zotiževcev ni bilo malo, so jih kmalu porinili na stran in jih zamenjali z novimi. Od takrat imajo med seboj večni kreg in njihovi shodi, seje in sestanki so izgledali kakor pričkanje ljudi, ki se kregajo samo zato ker jim je dolg čas da bi bili prijatelji. Danes pa je tudi v Detroitu odzvonilo, kajti tudi hrvatski delavci, čeprav so vztrajni in potrpežljivi, se naveličajo obljub. Poznam jih, ki so se mi pomilovalno smehljali, ko se jih pred nekaj leti vpraševal, kedaj se oborože za revolucije. Videli so bili prepričani, kmalu bo tukaj (revolucija). Natančno so bili prepričani, da se dogodi v nekaj mesecih, ako ne prej. Danes, ko enega ali drugega vprašaš enako kot takrat, zamahne z roko in se ironično nasmehne. Potem pa napelje pogovor na kaj drugega. Tudi naš Kotar ne veruje v revolucijo, ampak "komunizem" mu je samo za zabavo. Tudi se rad s čim ukvarja, ker ga gotove čase prime, da hoče biti aktiven. Ko se naveliča, se razjezi, in zabavlja čez prejšnje sodruge. Enako se bo zgodilo tukaj. Kar "lazi in plazi", nikdar ne shodi. Boste že razumeli!

Eden ki je bil navzoč na shodu, in ki se zanima za trušč.

John Stonich odšel v stari kraj.

Sodrug John Stonich, ki ima farmo v Pinonu blizu Pueblo, Colo., je odšel za nekaj časa po opravkih v stari kraj. Iz New Yorka se je odpeljal dne 9. septembra. Poslal nam je pismo, v katerem pozdravlja vse prijatelje in sodruge.

Važno za clintonske sodruge.

CLINTON, IND. — Članstvu kluba št. 41 JSZ. sporočam, da se bo naša redna seja vršila v nedeljo dne 20. septembra namesto 27. septembra. Vzrok preložitve je, ker naš klub priredi v nedeljo 27. septembra veselico, združeno z vinsko trgovijo, ki se bo vršila na Topolovškovi farmi. Prične se ob 1. popoldne.

Na to priredbo vabimo vse Clintončane in naše prijatelje iz bližnjih naselbin. Zabave bo obilno, ker bo to tukaj prva vinska trgatev, ki se bo vršila na prostem. V slučaju slabega vremena se veselico odloži do 4. oktobra.

Za obilen poset se že naprej zahvaljujemo. — John Juvanc, tajnik.

Samo malo odgovora.

CHICAGO, ILL. — V "D. S." z dne 3. sept. sem zapazil dopis iz Detroita s podpisom "poveljnika" Kotarja. Dopis je bil le deloma sskovan v njegovi glavi, ostalo je dodala Novakova kovačnica v Milwaukee. Stvari ne jemljem za resno, ker poznam dopisnika, in vem, da bi bilo daljše odgovarjanje njemu samo potrata prostora in časa.

Kmalu v pričetku dopisa, ali kakor bi rekli v ber-tiji, Kotarjeve klobase, čitam tole: "Prišel je namreč k meni gospod Žagar, upravnik Proletarca, da me spreobrne in napravi iz mene s. p. koštrunčka." — V pojasnilo mu povem, da je že koštrunček, toda ne "s. p.", pa tudi komunistični ne. Žagar ni prišel h Kotarju, da bi ga spreobrnil v socialista, ker Žagar ve, da Kotar ne more postati socialist čez noč, in to kljub temu, da je bil že več let član soc. stranke. To je bilo tedaj ko je bil dobre volje in kadar se ni prepiral z detroit-skimi sodrugji. Žagar je eden tistih ljudi ki vedo, da v eni brošuri ni zakopano vse znanje, in da prečit-anje ene brošure še ne napravi iz Savla Pavla. To se dogaja edino pri slovenskih komunistih, kolikor jih je, in ako jih smem tako imenovati.

Za enkrat se Kotarja torej še ne jemlje resnim. Kadar bo njegovo obzorje o socializmu in drugih iz-mih kaj večje, in kadar se bo štel h komunistom radi načel in prepričanja in ne radi sovraštva do detroit-skih sodrugov ter ostalih socialistov, pa se mu bo po-svetilo več pozornosti.

Edino kar mu priporočam, in kar bi mu mogoče odleglo, je, da se naj poskuša naučiti tudi iz Kautski-jevih knjig, kateremu so dali komunisti ime renegat (dasi se njegove knjige rabijo v sovjetski Rusiji za učne knjige). Tega "renegata" je Kotar spremenil v re-genta, ker najbrž ne ve pomen ne ene ne druge besede. Zato je toliko bolj potrebno da se uči, in ko se bo o de-lavskem gibanju poučil tako se bo videlo, da razume in pojmuje, pa bo dober dečko. — Anton Žagar.

Da ni kapitalistom socializem po volji, je naravno. Pravzaprav jim ne more človek tega niti zameriti. Sla-bo se pa na vjema z razumom, da nasprotujejo socializmu ljudje in sloji, za katere ni nobene druge rešitve, kakor socializem. To je znamenje, da primanjkuje na svetu še prav mnogo razuma.

GIRARD, OHIO.

Seje kluba št. 222 JSZ. v Girardu, O., se vrše vsaki prvi torek v mesecu ob 7. zvečer v Slovenskem domu. Somišljeniki, pristopite v vrste zavednega delavstva! — Naš klub ima lepo zbirko knjig. Izposodite si jih! — Tony Segina, organizator.

Zapisnik četrte konference klubov J. S. Z. v Ohio.

Ob navzočnosti zastopnikov klubov J. S. Z. in zastopnikov društev Izobraževalne akcije J. S. Z. otvori sodrug Jacob Kotar, tajnik Konference, četrto zborovanje obhajskih klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. dne 30. avgusta 1925 v Barbertonu, O.

Po kratkem nagovoru otvori nominacijo za predsednika seje. Izvoljen je bil za to mesto s. Jos. Presterl, za zapisnikarja pa Anton Garden.

Zastopani so sledeči klubi JSZ.: št. 2, Glencoe — Ziemberger in Garden; št. 27, Cleveland — Krehel in Jerina št. 49, Collinwood — Presterl in Mihelich; št. 222, Girard—Kosin in Petkovshek; št. 232, Barberton—Gradishar, Mochnik in Jankovich.

Društva: št. 5, SNPJ., Cleveland — Rugel; št. 48 SNPJ., Barberton—Broyan in Grebenjak; št. 147 SNPJ., Cleveland—Philipich; dr. št. 231, SNPJ., Marren—Rudin; št. 20 SSPZ., Cleveland—Candon.

Razun teh je bilo navzočih precejšnje število drugih sodrugov, ki so sledili razpravam in se jih udeleževali.

Dopisi: Prečita se pismo iz upravnistva "Proletarca", tikajoče se agitacije za razširjenje naše organizacije in njenega glasila "Proletarca". Ker bo seja itak razpravljala o teh vprašanjih, se sklene razpravo o tem pismu odložiti na tozadevno točko dnevnega reda.

Tajnik in blagajnik podata kratka poročila o njihovi aktivnosti v zvezi z uradničkim delom. Iz tajnikovega poročila je razvidno, kakor tudi iz poročila nadzornega odbora, da se nahaja v Konferenčni blagajni vsota \$20.51; vseh dohodkov od pričetka njene ustanovitve znašajo \$68.05, izdatki pa \$47.54. Po sprejetju poročil odborov jim seja soglasno izreče zaupnico za njih poslovanje.

Slede poročila zastopnikov: Poročilo zastopnikov kluba št. 2 se nanaša največ na kaotične razmere med vzhodnoohijskimi premogarji. Omenjata, da po porušenju nekdanj živahnega socialističnega gibanja med tamkajšnjimi premogarji se ga še ni moglo obnoviti v prejšnji meri. Kadar se gospodarske razmere v premogovni industriji obrnejo na boljše, bo tudi socialistično gibanje nedvomno dobilo svoj prejšnji zamah. Posebno je upati, da se ustanovi socialistični klub na Maynardu, kjer se nahaja skupina v resnici naprednih rojakov, in ravno tako upanje je upravičeno z ozirom na reorganiziranje kluba na Blaine.

Zastopnika kluba št. 27 poročata o živahnem delu clevelandskih sodrugov. Klub je bil posebno aktiven pri pripravljalnem delu za člansko konvencijo soc. stranke in Debsov shod. V teku imajo lokalno kampanjo za povečanje števila članov; klub se pripravlja da se povrne tudi na polje dramskih aktivnosti že to sezono. Sodrugi so aktivni tudi pri pevskem zboru "Zarja", kateri je odsek kluba. Na polju socialističnih aktivnosti beležijo clevelandski sodrugi torej precej več živahnosti kakor pred letom dni. — S. Krehel poroča tudi o dobri prospektivi za ustanovitev kluba v Newburghu, in je mnenja, da bi ga s primernim zunanjim sodelovanjem ne bilo težko ustanoviti.

Zastopniki collinwoodskega kluba, kateri je bil reorganiziran novembra prošlo leto, poročajo o zdravem napredovanju in sistematični agitaciji ki jo vrše. Med sodrugi vlada lepa sloga in volja za delo. Polje za aktivnost je veliko. Nekdanje zanimanje za komunistično gibanje je popolnoma likvidirano in se sedaj

obrača na stran socializma. Za uspeh konvencije in Debsovega shoda so tudi collinwoodski sodrugi storili svoj del. Največjega lokalnega nasprotnika imajo sedaj v farovski stranki, katera v boju ni preveč skrupulozna.

Zastopnika iz Girarda poročata o akciji za organiziranje angleškega kluba soc. stranke. Naši sodrugi sodelujejo v ta namen s s. Violom, organizatorjem soc. stranke. Klub št. 222 je postal tudi delničar Doma JSZ.

Zastopniki barbertonskega kluba poročajo o prireditvah, ki jih je imel klub. V preteklem letu je priredil tudi par shodov in aranžiral skupni piknik s par društvi. Življenje v klubu je precej živahno, kar znači lep naraščaj v članstvu.

Zastopniki društev niso imeli posebnih poročil; v splošnem so se izrazili, da je njih stališče opazovalno; o poteku zbora bodo poročali društvenim sejam in na ta način seznanili članstvo z našim gibanjem. Ker društva št. 48 in 321 še nista člana Izobraževalne akcije JSZ., izražajo zastopniki upanje, da se ji v bližnji bodočnosti pridružita.

Po poročilih zastopnikov je zborovanje prešlo na razmotrivanje, kako razširiti naše gibanje. V teku dveh urne in živahne razprave se je podalo vsestransko mnogo dobrih sugestij. Večina vsi govorniki so povdarjali, da bi naše gibanje pridobilo največji razmah s prirejanjem shodov in predavanj ter se strinjali s tem, da Zveza potrebuje stalnega organizatorja. Povdarjalo se je tudi, v zvezi z vsakdanjo aktivnostjo sodrugov, oz. klubov, o važnosti sistematičnega dela v organizaciji. Dolžnost vseh članov je, da so aktivni. Povdarjalo se je, da ako izvrši vsak član nekaj dela pri širjenju naših idej, ne bo odpadlo vse delo samo na par sodrugov pri vsakem klubu. Le če bo delo razvrščeno, če je med sodrugi volja za sodelovanje, bodo dosegli uspehe, ki bodo nas vse razveselili. Ako se pa vse breme organizacije naprti na par posameznikov, se isti prvič prehitro izčrpajo, in drugič, delo in agitacija zastane na škodo nas vseh in našega gibanja. Starejši, dolgoletni sodrugi so sem in tam prispevali s svojimi sugestijami, kako pojačati naše gibanje, iz svojih bogatih izkušenj, priklicanih v spomin iz pionirskih dni socialističnih aktivnosti.

Končno se je sprejel sklep, da se bodoči izvrševalni odbor pooblasti, prvič skušati uvesti tesnejšo kooperacijo med klubi in društvi v svrhu intenzivnejše aktivnosti za pojačanje našega gibanja, in drugič, da se v svrhu prirejanja shodov in predavanj podvzame potrebne korake s pomočjo JSZ. ali ameriške soc. stranke.

Vprašanje bodočega Doma JSZ. se preloži v razpravo na prihodnje zborovanje, katero se bo vršilo v Girardu, O. Določitev časa se prepusti izvrševalnemu odboru sporazumno s tamkajšnjim klubom.

V odbor Konference so bili izvoljeni: Anton Garden, Bridgeport, O., tajnik; Joseph Presterl, Collinwood, O., organizator; John Jankovich, Barberton, in Anton Mravlje, Collinwood, tvorita nadzorni odbor.

Predložena je resolucija, naslovljena na prihodnjo konvencijo SNPJ., tikajoča se delovanja reakcionarnih elementov v Jednoti, in potrebo po sistematičnejšem vzgajanju članstva v smislu Molekove resolucije. Rezolucija je bila soglasno sprejeta.

Pred zaključkom zborovanja izroči zastopnik Eugen Mikush vsoto \$7, katera je bila nabrana na društveni seji v podporo konferenčnemu gibanju. Za požrtvovalnost Warrenskih bratov se jim bodoči tajnik v imenu organizacije zahvali.

Tajnik Kotar prispeva \$3, kolikor je imel stroškov v zvezi s tajništvom, in sicer polovico v konferenčno blagajno, in polovico v podporo "Proletarcu". Poleg tega je bilo nabrano med navzočimi v podporo listu \$10.12.

Predsednik zaključi sejo ob 4. popoldne.

Anton Garden, zapisnikar.

Zapisnik konference klubov J. S. Z. v zapadni Pennsylvaniji.

Konferenca klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. za zapadno Pennsylvanijo se je vršila dne 30. avgusta 1925 v Canonsburgu, Pa.

John Jereb, tajnik Konference, je otvoril zborovanje ob 10. dopoldne in pozval udeležence k redu.

John Kvartich, Sygan, je bil izvoljen za predsednika konference.

Nick Krašna, Canonsburg, je bil izvoljen za zapisnikarja.

Zapisnik zadnje konference sprejet.

Poročila: Tajnik Jereb pravi, da o aktivnostih in organizaciji njegovo poročilo ni razveseljivo, vzrok pa je vsem znan, in ta je, splošna brezposelnost med premogarji tega kraja. Dasi se od zadnje konference ni dosti spremenilo, se delavske razmere vsekakor niso obrnile na boljše, pač pa rajše na slabše. Na slabše raditega, ker se brezposelnost nadaljuje. Vtakih okoliščinah pa je sistematično in organizatorično delo zelo oteženo.

Louis Britz poroča glede kluba na Hackettu, kateri je prenehal radi omenjenih vzrokov. Pravi da je čul od gotovih oseb v dotičnem kraju, da je preostanek imovine pasivnega kluba v rokah človeka, kateremu delavski pokret ni posebno pri srcu. Priporoča konferenci, naj stori z ozirom na to zadevo primerne ukrepe.

John Terčelj pravi, da ima Konferenca polno moč in tudi dolžnost, da take zadeve v svojem okraju uredi. Predlaga, da naj konferenčni tajnik pismeno vpraša dotičnika za poročilo o stanju blagajne, o rezultatu te preiskave pa naj tajnik poroča bodoči konferenčni seji. Predlog sprejet.

Antón Rupnik, South View, poroča, da premogovnik v njihovem kraju ne obratuje, a vzlic temu se z delom v delavski politični organizaciji ni prenehalo. V klubu je zadostno število članov, ki ga vzdržujejo, in vsi so aktivni za našo stvar.

Joseph Bizjak in Tony Semec, Meadowlands, poročata, da imajo v akciji za obnovitev kluba JSZ. precej velike težave. Krive so deloma slabe delavske razmere, deloma brezbržnost med ljudmi.

Terčelj pravi v diskuziji o tem poročilu, da naj tisti ki klub resnično žele, skličejo sestanek, ali agitarijo osebno od somišljenika do somišljenika, pri tem pa smejo računati tudi na sodelovanje Konference. Ako se zavzemajo za stvar z vso vztrajnostjo, bodo socialistični klub tudi imeli. S tem se strinja v nadaljni razpravi vsa konferenca.

John Jereb priporoča da konferenca stori kake korake v pomoč somišljenikom v tistih naselbinah v katerih imajo težkoče obnoviti socialistične klube.

Albert Hrast svetuje, naj se enkrat na jesen skliče v Meadowlandsu agitacijski shod. Oba priporočila sprejeta.

Anton Zornik, Herminie, poroča o težkočah, ki jih imajo v naselbini z reakcionarnim valom, s kompanijskimi hlapčoni in z ljudmi ki so sicer pošteni delavci kar se tiče osebne poštenosti, a slabi značaji, ker jih je val reakcije premagal in sedaj klečeplazijo. Vtakih okoliščinah je v naselbini nastalo razpokošenje, v katerem je klubu delo zelo ovirano in v mnogih slučajih onemogočeno.

Louis Glažar, Pittsburgh, poroča, da se sedaj tudi njihova naselbina ponaša s socialističnim klubom. Omenja, da je obljubilo pridružiti se kluba več vplivnih delavcev, kar bo velike agitacijske vrednosti.

Ursich in Kvartich, Sygan, poročata, da imajo sedaj tam primarne volitve in da ima njihov klub vso situacijo pod popolno kontrolo. Ta razveseljivo poročilo se vzame z zadovoljstvom na znanje.

Louis Britz, Lawrence, pravi, da rov ne obratuje, kar umevno ima za posledico brezposelnost. Raditega je moral za nekatere člane naročiti izjemne znamke. Se vzame na znanje.

Marko Tekavec, Canonsburg, poroča za canonsburški klub, da ima petindvajset članov, ki so precej aktivni. Omenja med drugim, da so ljudje zadnje čase napram agitatorjem za razširjenje "Proletarca" prijaznejši kakor so bili, kar je za naše gibanje dobro znamenje.

Prečita se dopis upravnistva "Proletarca", tikajoč se agitacije. Po diskuziji zaključeno, da gremo vsi na delo za naše glasilo "Proletarca", in tako bomo imeli na bodoči konferenci pred seboj rezultat, ki bo zadovoljiv.

Sprejet je bil tudi predlog, da priredi naša Konferenca v bližnjem času velik agitacijski shod, ki naj bi pripomogel k povečanju naših aktivnosti pri delu za soc. stranko in razširjenje njenega časopisa.

Ta shod se bo vršil v Bridgeville, Pa., četrto nedeljo oktobra. Shod bo na prostem, v slučaju neugodnega vremena pa v dvorani Izobraževalnega doma v Bridgevillu. Pomagali ga bodo aranžirati sodrugi iz Sygana, ki bodo sodelovali s tajnikom Konference. En govornik bo govoril angleško, in eden slovensko. Druge podrobnosti se uredi sporazumno s prej omenjenimi.

Sledi diskuzija o nazadnjaških vplivih, ki posegajo v Slovensko narodno podporno jednoto, in o raznih tendencah, ki streme vreči to Jednoto popolnoma iz njenega sedanjega tira.

Nato je bila predložena sledeča resolucija:

OSMI REDNI KONVENCIJI SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE, WAUKEGAN, ILLINOIS.

Centena konvencija: —

Konferenca klubov J. S. Z. in društev Izobraževalne akcije J. S. Z. v zapadni Pennsylvaniji, zborujoča dne 30. avgusta v Canonsburgu, se zaveda važnosti, ki jo imajo podporne organizacije, med njimi za nas posebno S. N. P. J. Podporne organizacije so sredstvo, ki lahko delavstvu služi v dvojni meri: za medsebojno pomoč v slučaju bolezni in drugih nezgod, in za vzgojevalne namene.

Zastopniki, zbrani na tej konferenci, apeliramo na konvencijo S. N. P. J. da ohrani tej veliki podporni organizaciji smoter, katerega so ji dali člani sodrugi: da ji ohrani stališče, ki ji je pomagalo do sedanjega slovesa in veličine. Mi se zavedamo, da podporne organizacije ne morejo odpraviti pomanjkanja med delavskim ljudstvom, ne morejo niti ublažiti bede, kajti v stanju so pomagati samo posameznikom. Zato bi morala vsaka podporna organizacija, ki jo tvorijo delavci, biti tudi aktivna v razrednem boju — v borbi za odpravo sedanjega sistema, ki tira delavce da s svojimi sredstvi vzdržujejo ustanove, ki bi jih morala po vseh načelih pravičnosti izvrševati družba, to je, država.

S. N. P. J. se je z znano Molekovo resolucijo izrekla podpirati razredni boj. Glasilo S. N. P. J. je urejano v smislu te resolucije in tudi mnoga društva so eta več druga manj pomagala in sodelovala v raznih akcijah za delavsko stvar. Opažamo pa, da so nazadnjaški elementi zadnja leta postali zelo aktivni v propagandi, ki stremi ubiti razredni duh v S. N. P. J. Med člani imajo precej pristašev; dobila so se celo društva, ki jim nudijo direktno ali pa indirektno pomoč. Naval nazadnjaštva je naperjen proti socialistični misli, kajti povsod koder je ta val zadušil socialistično gibanje, so društva prestala sodelovati z naprednim delavstvom, v več slučajih pa so jim tudi sovražna in zavržejo vsak predlog, ki ima za cilj pomagati napredku.

Konferenca klubov J. S. Z. in Izobraževalne akcije J. S. Z. v zapadni Pennsylvaniji želi, da postane S. N. P. J. še bolj izrazito delavska organizacija. Želimo, da je bolj naglašava svojo izjavo, tikajočo se borbe delavstva zaboljšanje svojega stanja, in da sodeluje z Jugoslovansko socialistično zvezo pri vseh akcijah, ki jih bo podvzela na prosvetnem in političnem polju. Le s pomočjo te kooperacije bomo S. N. P. J. obvarovali pred navalom reakcije in nazadnjaštva.

Edino s sodelovanjem J. S. Z. bomo lahko napredovali na prosvetnem polju in ohranili S. N. P. J. v duhu idealizma, kakršnega so zasejali v nji pionirji delavskega gibanja med našim ljudstvom.

Bratje delegatje, napredno članstvo S. N. P. J. v Pennsylvaniji je z vami za konstruktivno delo v prid delavskega gibanja, delavske vzgoje in s tem v prid S. N. P. J. kot delavske organizacije!

JOHN KVARTICH, predsednik konference;
NICK KRAŠNA, zapisnikar;
JOHN JEREB, tajnik konference.

Rezolucija je bila soglasno sprejeta.

Sledi razprava o sklicanju prihodnje konference. Sklenjeno, da naj jo skliče odbor v kraju in času, ki se mu bo zdel najprimernejši.

Za tajnika Konference še nadalje izvoljen John Jereb in ves prejšnji konferenčni odbor.

Za predsednika popoldanskega shoda je bil izvoljen s. Anton Zornik.

Zaključek seje ob 1. popoldne.

John Kvartich, predsednik. Nick Krašna, zapisnikar.

Sprejem delegatov S. N. P. J. v Chicagi.

V soboto, 12. septembra so čikaška društva SNPJ. priredila za došle delegate sprejemni večer. Prireditelj se je vršila v poslopju SNPJ. Nad dve sto delegatov je bilo navzočih, in udeležilo se jo je tudi več sto ljudi iz Chicage in okolice.

Za delegate je bila prirejena večerja, ki so jo oskrbela društva. V gornji dvorani se je vršil ostali del sporeda. Sodelovali so pevski zbori "Lira", "Sava" in "Triglav". Nastopili so v prvih točkah sporeda. Tillie dovich je deklamirala "Ko je posijalo solnce". Frank Alesh je imel v imenu čikaških društev pozdravni govor.

Zadnja točka je bila drama "Kralj na Betajnovi" (Ivan Cankar). Vprizoril jo je dramski odsek socialističnega kluba št. 1. Dvorana je bila nabito polna. To je en vzrok, da med programom ni bilo posebno mirno.

Drama "Kralj na Betajnovi" je klub št. 1 že večkrat vprizoril. Napravila je vselej najboljši vtis, za tokrat pa bi bilo boljše, če bi se vprizorilo kako komedijo, da bi se vsi smejali, namesto samo nekateri. Igra se je kljub temu vsem dopadla.

Po programu se je vršila običajna prosta zabava in ples — X

WAUKEGANSKA POŠTA.

Delegate konvencije SNPJ. smo sprejeli, kakor se spodobi. Vse je bilo veselo. Pozdravili smo jih kot stare znance in prijatelje. Razpoloženje je bilo bratsko. Prišli so z namenom, da bodo delali za interese SNPJ. in za cilje po katerih stremimo. Načela, ki jih je pred leti osvojila SNPJ., morajo tudi v bodoče ostati bojni klic proti reakciji, demagogom in šarlatanom.

Naše ljudstvo v tej deželi ni politična celota. Nekaj je organiziranega v socialistični stranki. Mnogo tisoč delavcev se prišteva med simpatičarje soc. stranke. Ostali so večinoma pristaši raznih struj. in strank, organizirani pa niso v nobeni. Ti poslednji se navdušujejo in se tovrstno po prsih, da so za "gospoda", za tako Avstrijo kot je bila, za Kristusa, ne pa za farje, za svobodomiselstvo po evangeliu, in za socializem drugod a ne pri nas in nikakor ne pri narodnih ustanovah, ker bi ogrožal naše privatne interese. Eni so tudi komunisti, toda ne za novotarije.

"Smo" tudi za mnoge druge stvari, naprimer za Razputina. Smo tudi za tiste ki prodajajo pop po \$1.25, ampak rajše bi pili cenejšega. Smo za Narodni dom, toda proti vsem rojakom, ki se žrtvujejo za njega.

Lep je nauk: "Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe." Toda ta nauk je v glavnem samo v pridigah in katekizmih. V praksi ga je malo.

Razvoj ne gre vedno naprej. Tu se širijo naprijetne govornice o nekem društvu v napredni naselbini južno od Waukegana, ki so ga ustanovili radikalci in mu dali radikalno ime in značaj. Danes se pri tistem društvu bivši "socialisti" in svobodomislci pridružajo čez črne in rdeče farje. Priznavajo samo sebe. So pa tudi za vse delavske stranke. Za katere? Za vse tiste, katerih namen je ovirati v njenem razvoju edino vpoštevjanja vredno delavsko stranko; in ta je socialistična stranka.

Ko je južni veter raznesel pri nas vest, da so "bivši" zaključili pomesti s socialisti, so se tudi "naši" razvesselili.

Mnogo se govori te dni o Molekovi resoluciji. Tisti ki ji nasprotujejo, nimajo nič proti nji, ne marajo pa, da je socialistična. Če ne bi bila ne krop ne voda, če bi bila za vse in z vsakim, bi bila na mestu — tako pa, proč žnjo. Veselo je te dni v Waukeganu.

O solnce, ki svetiš in greješ, ki daješ življenje naravi, ki priklicuješ cvetlice iz zemlje, daj, razprši meglo z Michiganskega jezera, da posvetiš v našo naselbino na rodovitna tla in nas dvigneš iz mračnjaštva k svobodi, iz rokovnjaštva v plemenitost, iz gnoja in blata na pot čistobe in boljše bodočnosti.

Listnica.

Našemu prijatelju, ki je poslal svoj prispevek za priobčitev v "Waukeganski pošti", sporočamo, da smo stvar pazno prečitali in prišli do sledečega zaključka: Dotičnik res zna pet jezikov, namreč slovenskega, italijanskega, angleškega in hrvaškega. Njegovih kletev v teh petih jezikih pa ne moremo priobčiti. Njega bi s tem ne spreobrnili, drugi pa se iz kletev nič ne nauče. Pozdrav — "W. Pošta."

New York.

Mesto New York bo imelo meseca novembra županske volitve. Hylan, sedanji župan, je bil izvoljen od tammanijevcev (Tammany je politična organizacija, ali boljše skupina politikov, ki kontrolira demokrasko stranko v New Yorku), ali Tammany je danes proti njemu, kandidira pa vseeno; podpira ga Hearst s svojimi dnevniki in pristaši. Hearstovi listi so na vseh straneh v vsakem vprašanju. V Milwaukee podpirata Hearstova lista republikance: eden La Folletta, drugi konservativnega republikanca Wilcoxa. James J. Walker je priznan županski kandidat tammanijevcev za novemberske volitve. Republikanski kandidat za newyorškega župana je F. D. Waterman, znan tudi pod imenom "fountain pen king." Norman Thomas je socialistični kandidat, in on je edini, ki zastopa načela; vsi drugi se potegujejo edino za urad radi urada.

(Po "Milwaukee Leadra".)

Petinsedemdesetletnica Californije.

California obhaja letos petinsedemdesetletnico, od kar je postala država. V posest Zedinjenih držav je prišla l. 1847. Preje je bila del Mehike. L. 1850 je postala enakopravna država ameriške Unije. L. 1920 so našli v Californiji 3,426,536 prebivalcev. Njeno glavno mesto je Sacramento. Največje mesto v Californiji (ljudsko štetje 1920) je Los Angeles, drugo največje pa San Francisco.

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ." so vplačala društva, socialistični klubi in posamezniki v avgustu kot sledi:

Štev. društva in kraj.	Vsota.
214, SNPJ, Mullan, Idaho	\$ 1.77
206, SNPJ, Gross, Kans.	3.00
209, SNPJ, Nokomis, Ill.	2.00
27, SNPJ, Frontenac, Kans.	2.00
36, SNPJ, Willock, Pa.	4.50
47, SNPJ, Springfield, Ill.	1.00
184, SNPJ, Springfield, Ill.	1.00
131, SNPJ, Chicago, Ill.	2.00
74, SNPJ, Virden, Ill.	1.00
245, SNPJ, Lawrence, Pa.	1.50
268, SNPJ, Ely, Minn.	5.00
201, SNPJ, Ludlow, Colo.	4.00
86, SNPJ, Chicago, Ill.	1.00
275, SNPJ, Maynard, O.	1.00
115, SSPZ, Helper, Utah.	1.00
281, SNPJ, Jacksonville, Kans.	1.00
120, SNPJ, Gallup, N. Mex.	2.00
477, SNPJ, Cleveland, O.	1.50
97, SNPJ, Bessemer, Pa.	1.00
290, SNPJ, Homer City, Pa.	3.00
213, SNPJ, Clinton, Ind.	2.00

KLUBI J.S. Z. IN POSAMEZNIKI

1, Chicago, Ill.	2.50
69, Herminie, Pa.	1.00
47, Springfield, Ill.	1.00
41, Clinton, Ind.	2.00
224, Chicago, Ill.	12.00
WARREN, O.: Jacob Kotar	.90
GLENCOE, O.: John Polanc	1.00
POWER POINT, O.: Steve Chuck, 50c; Karol Bogatay, 50c; Mary Bogatay, 50c; Jack Bergant, 50c; skupaj (Poslal K. Bogatay)	2.00

Skupaj\$64.67

TAJNISTVO J. S. Z.

V NEDELJO 20. SEPT. 1925

VELIKA MANIFESTACIJA IN SHOD

J. S. Z. V SLOV. NAR. DOMU V WAUKEGANU, ILL.

10th St. in McAlister Ave.

GOVORNIKI:

EUGENE V. DEBS

**FRANK ZAITZ, PETER KOKOTOVICH,
JOŽE ZAVERTNIK.**

VSTOPNINA 50c ZA OSÉBO.

ZAČETEK TOČNO OB 2. POP.

NA SPOREDU PETJE IN DEKLAMACIJA.

Delavci in delavke iz Waukegana, North Chicago, Kenosha, Racine, Milwaukee in Chicago, to bo prvi shod jugoslovanskega delavstva, na katerem nastopi naš stari bojovník sodrug EUGENE V. DEBS, ki letos obhaja petdesetletnico svojega aktivnega in požrtvovalnega delovanja v delavskem in socialističnem pokretu. Udeležite se tega shoda!

Jugoslovanska Socialistična Zveza

3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL.

pridružena

SOCIALISTIČNI STRANKI AMERIKE

EKSEKUTIVA SOCIALISTIČNE STRANKE:

Eugene V. Debs, Indiana, predsednik; Morris Hillquit, New York, mednarodni tajnik; Bertha Hale White, eksekutivna tajnica; Victor L. Berger, Wisconsin; John M. Collins, Illinois; Leo M. Harkins, New Jersey; Morris Hillquit, New York; Jas. H. Maurer, Pennsylvania; Geo. E. Roewer, Jr., Massachusetts; Jos. W. Sharts, Ohio.

Glavni urad: 2653 Washington Blvd., Chicago, Ill.

TAJNIŠTVO J. S. Z.:

Charles Pogorelec, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

EKSEKUTIVA J. S. Z.:

Frank Alesh, Sava Bojanović, Vincenc Cankar, Frank Udovich, Božo Stojanovich, F. S. Tauchar, Frank Zajec, Anton Zornik.

NADZORNI ODBOR J. S. Z.:

Philip Godina, Blaž Novak, Peter Kokotovich.

PROSVETNI ODSEK J. S. Z.:

Frank Alesh, Joseph Oven, John Olip.

NADZORNI ODBOR SLOV. SEKCIJE J. S. Z.:

John Thaler, Fred A. Vider, Frank Florjančič.

PROLETAREC,

glasilo in last slovenske sekcije Jugoslovanske Socialistične Zveze.

Upravni odbor Proletarca: John Olip, predsednik; Frank Alesh, tajnik; Filip Godina, blagajnik; F. S. Tauchar in Joško Oven, nadzornika.

Urednik: Frank Zajec.

Upravnik: Anton Zagar.

Vsa pisma, tikajoča se Proletarca, naslavljajte na naslov Proletarca.

(Opomba.—Uredništvo Proletarca sprejme odgovornost le za tiste članke, priobčene v listu, ki so spisani v uredništvu. Za članke in dopise, ki jih pošiljajo sotrudi-

niki, so odgovorni prispevatelji. Uredništvo sprejme za nje le toliko odgovornosti, kolikor zahteva zakon.)

AKTIVNI KLUBI J. S. Z.

- 1, Chicago, Ill. — Tajnik Charles Pogorelec, 3639 W. 26th Street. Seje vsaki tretji petek v mesecu ob 8. zvečer v dvorani SNPJ.
- 2, Glencoe, Ohio. — Tajnik Nace Zlemberger, L. Box 12. Redne seje vsako 3. nedeljo dopoldne pri sodrugu N Zlembergerju.
- 3, Stockett, Mont. — Tajnik John Gazvoda, Box 232.
- 4, La Salle, Ill. — Tajnik Leo Zevnik, R. 1.
- 6, Storrs, Utah. — Tajnik Ant. Pavlovich, box 493.
- 10, Forest City, Pa. — Tajnik Jos. Pavšek, RFD 2, box 23.
- 13, Sygan, Pa. — Taj. Frank Ursitz, Box 546, Morgan, Pa.
- 20, Chicago, Ill. — Tajnik Michael Ladevich, 2250 Clybourn Ave.
- 21, Arma, Kans. — Tajnik Martin Gorenc, Box 114.
- 22, Chisholm, Minn. — Tajnik Blaž Seme, 121 W. Spruce St.
- 27, Cleveland, O. — Tajnik John Krebelj, 6409 St. Clair Ave. Lawrence Gorjup, organizator. Seje vsako drugo in četrto nedeljo v S. N. Domu.
- 30, Breezy Hill, Kans. — Tajnik Jacob Arek, R. R. 3, Mulberry.
- 32, W. Newton, Pa. — Tajnik Jos. Juvan, RFD 2, box 101.
- 37, Milwaukee, Wis. — Taj. Frank Perko, 311 First Ave.
- 41, Clinton, Ind. — Tajnik John Juvanc, 1133 Anderson St.
- 45, Waukegan, Ill. — Tajnik Martin Judnich, 706 McAllister Ave.
- 47, Springfield, Ill. — Tajnik Jos. Ovea, 1841 So. 15th St.
- 49, Collinwood, O. — Tajnik Jos. Presterl, 722 E. 160th St.
- 50, Virden, Ill. — Tajnik Frank Stempihar, R. F. D. 41, Box W.
- 60, Gillespie, Ill. — Tajnik Peter Kallan, R. 1.
- 69, Herminie, Pa. — Tajnik Ant. Zornik, Box 202.
- 114, Detroit, Mich. — Tajnik Frank Kuhovski, 8971 Sherwood Ave.
- 118, Canonsburg, Pa. — Tajnik John Chesnik, Box 170.

postala z zedinjenjem
KASPAR STATE BANK
in
AMERICAN STATE BANK

SPLOŠNO PRIZNANA

kot zanesljiva in konservativna banka

Kaspar American State Bank

1900 Blue Island Avenue, vogal 19. ceste
CHICAGO, ILLINOIS

Imovina Dvajset Miljono Dolarjev

- 228, Nokomis, Ill.—Tajnik Lucas Groser, R. 2, Box 110.
 231, Pittsburgh, Pa. — Tajnik John Ban, 6014 Butler St.
 237, Kenosha, Wis. — Tajnik Fr. Zerovec, 170 N. Newell St.
 257, Gross, Kans. — Taj. John Kunstelj, Box 32.
 265, Blanford, Ind.—Tajnik John Cestnik, Box 7.
 267, South View, Pa.—Tajnik Anton Rupnik, Box 55.
 267, Moon Run, Pa. — Tajnik Henry Kness, Box 127.
 175, Edison, Kans. — Tajnik Jos. Klinckon, R R 3, box 708.
 179, Girard, Kans.
 181, Lloydell, Pa. — Tajnik Tony Zalar, box 152.
 184, Lawrence, Pa. — Tajnik Louis Britz, Box 34.
 198, Homer City, Pa. — Tajnik Andy Obed, Box 265.
 213, Carlinville, Ill.—Taj. Joseph Korsic, 736 N. Broad St.
 222, Girard, O.—Andrej Krvina, 713 1/2 N. State St.
 224, Pullman, Ill. — Tajnik Fr. Pretnar, 10138 S. Wentworth Ave.
 225, Avella, Pa.—Tajnik Frank Bregar, Bx 363.
 228, Pursglove, W. Va. — Tajnik John Vitez, Box 186.
 230, Library, Pa. — Tajnik Ant. Kuna, Box 187.
 232, Barbarton, O. — Tajnik John Jankovich, 1218 N. 4th Street.
 233, Renton, Pa. — Tajnik Ant. Chater, Box K. 4.
 234, Harwick, Pa. — Tajnica Mary Prašnikar, Box 216.
 235, Sheboygan, Wis. — Tajnik Leo Milostnik, 1231 S. 10th Street.
 238, Universal, Ind. — Tajnik Vincent Vrhovnik, Box 92.
 242, Cliff Mine, Pa. — Tajnik Ant. Kovačič, R. D. 2. Coraopolis, Pa.

POSAMEZNI ČLANI (at large):

John Petrich, Youngstown, O.
 Frank in Cecilia Lipar, Miners Mills, Pa.
 John M. in Katie Stonich, Pueblo, Colo.
 John in Mary Fradel, Latrobe, Pa.
 Frank Knafels, Edmond, Okla.
 Jacob Kotar, Warren O.
 John Rukse, Milburn, W. Va.
 Frank Smerdu, Granger, Ia.
 John R. Sprohar, Mullan, Idaho.
 Paul Chesnik, Toronto, Ohio.
 Max Martz, Buhl, Minn.
 Frank Cherne, Banock, Ohio.
 R. M. Kurre, Ironton, Minn.

KONFERENČNI ODBORI

- Št. 1. Zapadna Pennsylvania. Tajnik John Jereb, Box 152, Canonsburg, Pa.
 Št. 2. Ohio. Tajnik Anton Garden, L. Box 851, Bridgeport, O.
 Št. 3. Kansas. Tajnik Anton Šular, Box 104, Gross, Kans.

ČAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. ČAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.

Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213

Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.

V nedeljo od 11 do 12 dop.

6% IN VARNO 6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
 na imenitnem prostoru ležečo
 lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue

CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
 največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
 v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
 v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom
 pri nabavi drv, preme-
 ga, koks in peska.
 1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot re-
 galij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepib aviljenih za-
 stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameri-
 kanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih in-
 strumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUM-
 BIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter
 hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
 Za obilna naročila se toplo priporočam.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seja soc. kluba št. 27, JSZ. se vrši vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9. dopoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. — Dolžnost vsakega sodruga je, da prihaja redno k sejam in da agitira za pridobivanje novih članov; čimveč nas bo tem boljše bomo vršili delo za osvoboditev proletarijata iz mezdne sužnosti.

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V COLLINWOODU.

Seje kluba št. 49 JSZ. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu ob 9. dopoldan v Kunčičevi dvorani, Waterloo Rd. Vse tiste ki simpatizirajo z našim gibanjem vabimo v naš krog. Sodrugi, agitirajte za pojačanje kluba! Udeležujte se redno sej, kajti agilnost organizacije je odvisna od agilnosti članov. — *Tajnik.*

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vsako drugo nedeljo v mesecu po seji društva SSPZ. (dopoldne). Zborujemo v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — *Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.*

Pričetek delavskega praznika.

Obhajanje ameriškega delavskega praznika so leta 1882 priredili parado Knights of Labor. Delavci vseh organizacij so nato začeli agitirati za to, da bi se ta dan postavil postavni praznik in 15. marca, 1887, je bila sprejeta prva tozadevna postava v državi Colorado. Temu zgledu so sledile države New York, New Jersey in Massachusetts in zdaj je prvi ponedeljek v septembru Labor day po vseh Združenih državah. Za vsakega delavca je zdravje največje bogastvo. Kako ti sočim pomaga Trinerjevo grenko vino, v zelo zgovornih besedah kaže naslednje pismo: "Delal sem pri peči in v velikem prahu. Ko sem zbolel, mi nikdo ni mogel pomagati. Konečno mi je nekdo svetoval Trinerjevo grenko vino in zdaj sem pri najboljšem zdravju in priporočam to zdravilo vsakomur. V. Fiala, Cleveland, O." Trinerjevo grenko vino daje dober tek odstrani zaprtje, ozdravi bolezni na jetrih in obistih ter pomaga pri splošni onemoglosti. Ako ga ne dobite pri drugistu, pišite na Joseph Triner Co., Chicago, Ill.

Agitirajte za razširjenje "Proletarca".

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA. (I. E. Tomić), povest 330 strani, brošir ja 75c, vezana v platno	1.00
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30
VIANJEVA REPATICA, (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50
VITEZ IZ RDEČE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman in časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25
ZABAVNA KNJENICA, zbirka povesti in ertic, broširana	.65
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75
ZADNJI VAL, (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00
ZAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75
ZA SREČO, povest, broširana	.45
ZELENI KADER, (I. Zorec), povest, broš.	.45
ZGODBE IZ DOLINE SENT-FLORJANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.50
ZLOČIN IN KAZEN, E. M. Dostojevskij), roman, dve knjige, 602 strani, vezane	2.50
ZMOTI IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE, (I. Zorec), broširana	.40
ZVONARJEVA HOL, povest, broširana	.65
ZENINI NASE KOPENELE, (Rado Murnik), broširana	.30
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25
FRAN BRJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00

JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. sv. vezan III. sv. vezan IV. sv. vezan V. sv. vezan VI. sv. vezan	1.50 1.50 1.25 1.00 1.00
FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50
PESMI IN POEZIJE.	
BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francoske prevlel I. Hribar) vezana	1.00
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba	.75
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba	.50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana	.90
POHORSKE POTI, (Janke Glaser), broširana	.35
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana	.45
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (O. Golar), broš. 90c, vez.	1.25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Ma-char), vezana	1.10
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana	.65
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana	.50
SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana	.25
SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba	.50
TREBOVLJE, (Tone Seliškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75
TRISTIA EX SIBERIA, (Voje-slav Mole), vezana	1.25
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesnitve, broširana	.40

IGRE

ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	.60
BENESKI TEGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ČARLIJEVA ŽENITEV-TRIJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanske, broširana	.35
GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	.60
KASLIJA, drama v 3 dejanjih	.75
JULLJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
NAVADEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.35
NOC NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), Igra v treh dejanjih, broširana	.35
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ROMANTICNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	.85
ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih	.50
SEN KRESNE NOCI, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanske, broširana. 75c; vezana	1.00
ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI UČNE IN DRUGE KNJIGE IN	
BROSURE	
ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? De-bata	.20
ANGLESKO-SLOVENSKI BESEDNJAK, (Dr. J. F. Kern)	5.00